

LESBRIEF

THE KING'S SPEECH

Theater Nomade

Doelgroep : 4, 5 en 6 VWO/ HAVO
Totale duur toneelstuk: 120 min met pauze
Verkorte schoolversie: 60 min

Inhoudsopgave.

1. De historische werkelijkheid van The Kings Speech
2. De Britse kroon en 'The British Empire' 1925-1939.
3. Koning Edward VIII en Mevrouw Wallis Simpson
4. Koning George VI en Logopedist Logue.
5. Stotteren, psychologie en ademstechniek
6. David Seidler, toneelstuk en filmscenario
7. Stijl: Psychologisch en politiek-historisch drama.
8. Theater Nomade: Historische en politieke toneelstukken
9. Lesvragen

THE KING'S SPEECH

1. De historische werkelijkheid van The Kings Speech

Het toneelstuk en de film *The King's Speech* vertellen het verhaal van de stotterende prins Bertie, die door het aftreden van zijn broer David koning van Groot-Brittannië en het Gemenebest wordt en met behulp van zijn spraaktherapeut Lionel Logue zijn handicap overwint.

Het stuk speelt aan het Britse hof in de jaren 30. Groot-Brittannië is in die periode het hart van een wereldrijk. 'The British Empire' is weliswaar in haar nadagen, maar bestuurt nog steeds een groot deel van de wereld. De radio is in het interbellum (1919-1939) het belangrijkste massamedium waarmee politiek leiders zich presenteren aan hun volk. Hitler, Stalin en Churchill, waren begenadigde redenaars, die via de radio hun volkeren toespraken. Het Britse koningshuis raakt in crisis (1936) wanneer de pas aangetreden Koning Edward VIII wil trouwen met de reeds tweemaal gescheiden Amerikaanse vrouw Wallis Simpson. De politiek dwingt hem af te treden en plaats te maken voor zijn jongere broer Bertie, beter bekend als de latere Koning George VI. Het stuk eindigt met de vermaarde speech van George VI uit 1939 waarmee deze het begin van de 2^e wereldoorlog aankondigt.

Het toneelstuk baseert zich op werkelijk gebeurde historische gebeurtenissen. George VI (1895-1952) en zijn vrouw Elisabeth (1900-2002) zijn de ouders van de huidige koningin Elisabeth. Zoals Shakespeare het Britse hof in de 16^e eeuw beschreef, doet David Seidler dat in de 20^e eeuw.

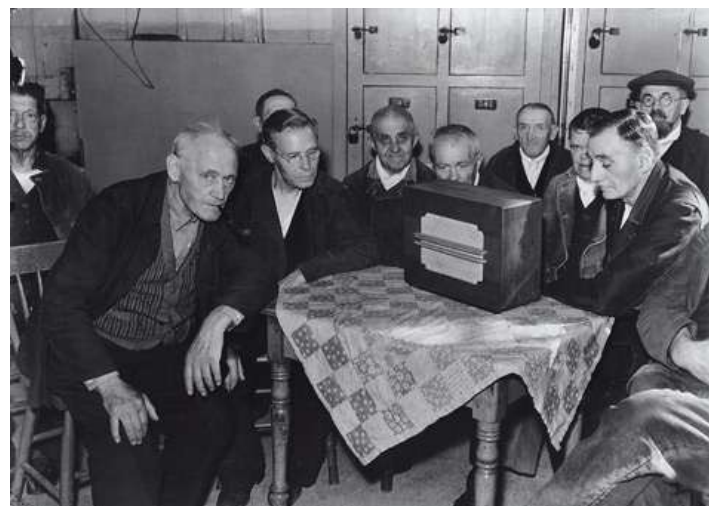

Vlnr. Prinses Elisabeth, Koningin Elisabeth, Koning George VI en Prinses Margaret

2. De Britse kroon en The British Empire (1925-1939)

Groot-Brittannië is gedurende de 19^e en 20^e eeuw tot na de 2^e wereldoorlog het hart van 'The British Empire'. Groot-Brittannië is net als Nederland een constitutionele monarchie en de grootste koloniale macht op aarde. De Britse kroon is het formele en levende symbool van een imperium dat behalve het keizerrijk India, 5 blanke dominions Canada, Australië, Nieuw Zeeland, Zuid-Afrika en Ierland met een eigen regering en 58 door de Britten bestuurde koloniën en autonome gebieden in Azië, Caribisch Amerika, Zuidelijk en Oost Afrika en Oceanie. Alle landen en gebieden vielen wettelijk onder de Britse kroon.

Het toneelstuk begint met de stotterende wijze waarop Prins Albert 'The Commonwealth' spelen in het Wembley Stadium in Londen 1925 officieel afsluit. Het belangrijkste deel van het toneelstuk speelt rond de troonsopvolging in 1936 en eindigt met de fameuze 'Kings Speech' aan het begin van de 2^e Wereldoorlog in 1939. In 1933 is Adolf Hitler bondskanselier geworden en de spanning in Europa stijgt. De massabetogingen en opzweepende radiotoespraken van de Nazis gecombineerd met de zware economische crisis in de jaren 30 maken Europa rijp voor een nieuwe Grote oorlog. De Britse leiders hebben in de persoon van de premiers Baldwin en Chamberlain wel moeite gedaan om het perspectief van een opnieuw allesvernietigende oorlog af te wenden. Chamberlain sluit in 1938 in München nog een verdrag met de Duitsers, Fransen en Italianen onder het motto 'Peace in our Times'. Op 1 September 1939 valt Duitsland Polen binnen en verklaart Chamberlain in zijn bekende radiospeech vanuit Downingstreet 10 Hitler alsnog de oorlog. De historische radiospeeches zijn in het toneelstuk opgenomen.

3. Koning Edward VIII en Mevrouw Wallis Simpson.

Na de dood van oude koning George V in 1936, volgt zijn oudste zoon David, beter bekend als Edward VIII, hem op. David is in het toneelstuk een man van het 'goede leven'. Hij vliegt zijn eigen vliegtuig, organiseert grote feesten en onderhoudt relaties met verschillende vrouwen. Hij komt in de ban van de reeds twee eerder getrouwde Amerikaanse vrouw, Wallis Simpson. In het eerste jaar van zijn koningschap besluit Edward in december 1936 zijn troon op te geven om met Wallis Simpson te kunnen trouwen. De geschiedenis heeft over Edward en zijn liefde Wallis Simpson zeer verschillend geoordeeld. Recent bronnenonderzoek en het toneelstuk wijzen op de negatieve rol die de anglicaanse aartsbisschop Cosmo Lang heeft gespeeld. Auteur Seidler tekent David in zijn theaterscript door de ogen van de conservatieve premiers Baldwin en Churchill. Een narcistische losbol, die zijn plichten niet nakwam en de kroon overliet aan zijn jongere broer Bertie, de latere koning George VI. David zou Bertie zijn leven lang geplaagd hebben met zijn stotter. Bovendien wordt Davids' eigenzinnige bezoek aan Duitsland en ontmoeting met Hitler in de jaren 30 in het toneelstuk geïnterpreteerd als proto-fascistische sympathie. Het filmscript *The Kings Speech* is minder expliciet over dit bezoek en de implicaties. Popster Madonna komt in 2012 als regisseur met een tegengestelde visie. In haar verdienstelijke film *W.E. (Wallis & Edward)* wordt de nadruk gelegd op het liefdeshuwelijk. David wordt afgestraft door het Britse politieke establishment, maar blijft geliefd bij het volk. Madonna benadrukt als vrouwelijke kunstenaar ook het offer dat Wallis Simpson brengt en pareert de beschuldiging van fascistische sympathie, door er op te wijzen dat er geen enkel bewijs voor is, behalve de ontmoeting met Hitler. Maar Churchill heeft toch ook met Stalin gedineerd. Is het niet eerlijker te veronderstellen dat het bezoek van ex-koning Edward aan Hitler, net als dat van premier Chamberlain in 1938 bedoeld was om de naderende wereldoorlog te voorkomen? Edward heeft na het uitbreken van de oorlog zijn conclusies getrokken. Niet alleen vocht hij in de 1^e WO, maar ook in de 2^e WO was hij gelieerd aan de Britse strijdkrachten tegen de Duitse Nazis.

4. Koning George VI en logopedist Lionel Logue.

Een belangrijk deel van de dialogen in het toneelstuk omvatten de ontmoetingen die Prins Albert (Bertie) heeft met de Australische spraaktherapeut Lionel Logue. De beide personages en hun achtergronden rusten op historische werkelijkheid, hier en daar met fictie gemengd. De vraag wat precies historische werkelijkheid is en wat fictie is soms moeilijk vast te stellen. Gedurende het stuk blijkt dat Logue eigenlijk geen therapeut is, maar een autodidact. Hij heeft jonge soldaten, die met een shock uit de 1^e wereldoorlog (1914-1918) kwamen geholpen om hun spraak terug te vinden. In de jaren 20 is hij met zijn gezin naar Londen, de hoofdstad van het Britse moederland, gekomen met als ideaal toneelacteur te worden en Shakespeare te spelen.

Maar de klassenbewuste Britse toneelwereld wilde deze Australische liefhebber van Shakespeare teksten niet. Logue gaat op onorthodoxe wijze spraaklessen geven aan stotteraars en heeft veel succes. Voordat Prins Albert (Bertie) in de behandelkamer van Logue verschijnt, heeft Bertie al een hele geschiedenis van spraaktherapeuten achter zich. In hun gesprekken vertelt Bertie veel van zijn persoonlijke geschiedenis en voorkeuren. De twee mannen zouden de rest van hun leven vrienden blijven.

Bertie (Ab Gietelink) en zijn vrouw Elisabeth (Munda de la Marre)

5. **Stotteren, psychologie en ademhalingstechniek**

De koninklijke spraaktherapeut Lionel Logue was een autodidact. Zijn verhaal heeft een parallel met de Amerikaans- Nederlandse operazanger Del Ferro, die eind jaren 70 in Amsterdam een alternatief stotterinstituut oprichtte, dat op basis van ademhalingstechnieken duizenden mensen over hun stotter heen hielp. Ingrid Delferro, heeft na de dood van haar vader, het instituut overgenomen en ondersteunt met expertise en presentatie de toneelproductie. Logue kiest in zijn methode voor een combinatie van ademhalingstechniek en psychologische analyse. Hij laat Bertie vertellen over zijn zeer repressieve Victoriaanse opvoeding, waarin hij gedwongen werd rechtshandig te schrijven, mishandeld werd door zijn kindermeisje en geplaagd met zijn stotter. Koning George VI, auteur David Seidler en Ab Gietelink hebben een gemeenschappelijke erfenis. Zij zijn ex-stotteraars en overwonnen hun stotter. Ideële inzet van het project is tevens een vertrouwensbijdrage te leveren aan het levensperspectief van mensen, die stotteren en daar vanaf proberen te komen.

6. **David Seidler, toneelstuk en filmscenario.**

De Brits-Amerikaanse scenarist en toneelschrijver David Seidler is geboren in Londen 1937 als kind van Joodse ouders. Als kind heeft hij de Duitse bombardementen op Londen meegemaakt. Zijn ouders vluchtten in 1940 per schip naar Amerika en tijdens Duitse U-bootaanvallen zou Seidler zijn stotter hebben opgelopen. Koning George VI is hem in zijn jeugd als voorbeeld gesteld. Een man, die ondanks zijn stotter, door zijn moed en wilskracht er in slaagde zijn maatschappelijke taak te vervullen. Het idee voor het toneelstuk stamde reeds uit het einde van de jaren 70. De zoon van Logue wilde Seidler toegang geven tot het brievenarchief van zijn vader mits het koninklijk huis daarmee akkoord zou gaan. De oude koningin Elisabeth, vrouw van George VI en moeder van de huidige koningin Elisabeth, vroeg hem te wachten tot na haar dood. Jammer voor Seidler werd The 'Queen Mum' 101 jaar oud en stierf pas in 2002, waarna Seidler het toneelstuk schreef. In 2005 was er een eerste reading in Londen. Men slaagde erin het toneelstuk om te zetten in een filmscenario en dat werd in 2010 de beroemde film The Kings Speech, die het jaar daarop alle prijzen won. De acteurs Colin Firth en Geoffrey Rush speelden de hoofdrollen. In Februari 2012 ging de Britse toneelversie in première. Het stuk stond een aantal weken in de Londense theaterwijk 'Westend'. Na de Oscar voor de film voorjaar 2011 wist Ab Gietelink door persoonlijk contact met de auteur de rechten voor Nederland en Vlaanderen te verkrijgen. Het theaterscript verschilt op ondergeschikte punten van het filmscript. Minder personages, die wel scherper zijn uitgewerkt. Zo zijn de indringende en komische politieke dialogen tussen Cosmo Lang en Winston Churchill in het theaterscript toegevoegd..

7. **Type toneelstuk: Psychologisch en politiek-historisch drama.**

Het toneelstuk kan worden omschreven als psychologisch en politiek-historisch drama. Het stuk bestaat uit 2 akten en 36 scènes. Behalve enkele originele radioboodschappen in het Engels omvat het met name dialogen, waarbij die tussen Bertie en Lionel een sterk psychologisch karakter hebben. Groot-Brittannië en Europa staan in de jaren 30 aan de vooravond van de 2e wereldoorlog. In de dialogen met premier Baldwin, minister Churchill, broer David en aartsbisschop Cosmo Lang worden de politieke dilemma's van de Britse koningscrisis en de komende oorlog geschetst

Vlnr Aartsbisschop Cosmo Lang,, Prins Albert en Koning George V

8. Theater Nomade: Historische en politieke toneelstukken

Theater Nomade is een unieke theatergroep, die al jaren met een beschilderde bestelbus door Nederland reist. De productiekern is opgebouwd rond het werk van artistiek leider Ab Gietelink en maakt al sinds 1984 vernieuwende en politieke theaterstukken. Sinds 1998 spelen zij historische klassiekers in kerken, op kastelen en schepen op binnen en buitenlocaties.

Aan de toneelstukken gaat uitgebreide historische en theatrale research vooraf. Theater Nomade maakte recent enceneringen van Hamlet (2005), Faust (2006), Gijsbrecht van Aemstel (2008) en Dantons' Dood (2011). Nomade treft de 'couleur locale' door het gebruik van historische kostuums, muziek en beelden van die tijd. Zij maakt afwisselende multidisciplinaire theaterstukken met veelvuldig gebruik van film en fotoprojecties. Voor The Kings Speech bestaat de cast uit een mix van oude en nieuwe Nomade spelers.

9. Lesvragen

- a. Wat is de formele positie van de Britse kroon in relatie tot de politiek en de overzeese gebiedsdelen?
- b. Wat is de reden dat Bertie koning moet worden?
- c. Waarom moet Edward VIII aftreden? Schets het politieke klimaat rond hem.
- d. Wie is Lionel Logue en hoe werkt hij?
- e. Hoe is het toneelstuk en de film The Kings Speech ontstaan?